



POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponentky

Autorka práce: Bc. Jitka Černá

Název práce: Diskurzivní analýza politické komunikace v České republice u projednávání novely zákona č. 329/2021 Sb. o poskytování péče o dítě v dětské skupině ve volebním období 2017-2021

Autor posudku: Mgr. Ing. Olga Angelovská, Ph.D.

1) *Věcný přínos práce a její přidané hodnoty*

Autorka si pro práci vybrala zajímavé, pro obor veřejné a sociální politiky relevantní, téma z oblasti sladování rodinného a pracovního politiky. Za hlavní přínos považují zmapování politického diskurzu při projednávání novely zákona o dětských skupinách, přestože mám ke zpracování několik připomínek, viz dále.

2) *Stanovení výzkumných otázek a jejich zodpovězení*

Hlavním cílem práce bylo *zjistit, co mělo vliv na politickou diskuzi ohledně tématu novely zákona o dětských skupinách, kterými se zabývala Poslanecká sněmovna v letech 2017-2021.* (str.11). Za dílčí podcíl si pak autorka stanovila *zmapovat politickou komunikaci tématu dětských skupin u všech tehdejších parlamentních stran a jejich zástupců* (str.11). Zatímco diskurzu autorka věnuje velkou část své práce, faktorům, které by politickou diskusi ovlivňovaly, se věnuje spíše okrajově. Dílčí cíl proto považují za splněný, zatímco ve splnění hlavního cíle vidím ještě velké rezervy. Malou výtku mám k odlišné formulaci dílčího cíle v úvodu, kde autorka slibuje *zmapovat vývoj komunikace* (str. 9).

Dále si autorka položila tři výzkumné otázky (str. 11). První, *Jakými narativy komunikovaly politické strany novelu zákona o dětských skupinách a jak se lišila komunikace tématu dětských skupin parlamentními stranami od komunikace jiných témat sociální a rodinné politiky v programech politických stran v letech 2017 a 2021?*, v sobě obsahuje de facto otázky dvě (popis a komparaci). Zde bych doporučila zkrátit pouze na komparaci narativů. Na tuto otázku odpověděla autorka uspokojivě. I na druhou otázku, *Jak byla komunikace tématu závislá na hodnotovém a stranickém ukotvení politické strany?*, autorka uspokojivě odpověděla, hodnotové a stranické ukotvení považují v práci za zjednodušeně zpracované. Zpracování odpovědi na třetí otázku, *Jaké faktory ovlivnily úspěšné prosazení novely zákona o dětských skupinách?*, považují za nejslabší část práce a hlubší analýza faktorů v práci chybí.

3) *Strukturace práce*

Struktura práce je jasná, kapitoly práce na sebe logicky navazují a téma dále rozpracovávají. Autorka postupuje od definice cíle práce přes metodologickou část, teoretický koncept, až k analytické části práce, diskusi a závěru.

4) *Věcná správnost a přesvědčivost argumentace*

Předkládaný text je spíše deskriptivní povahy, ale je z něj znát, že autorku téma zajímá a věnovala se mu. Doporučila bych lepší formulaci nadpisů kapitol. Např. z názvu *Politická komunikace* (str. 21) čtenář očekává spíše teoretické pojetí, autorka zde však od popisu a



typologie přechází k samotné analýze. Doporučila bych toto pojetí tématu zohlednit už v názvu.

Autorka se někdy odvolává na mediální zdroje i v případech, kdy jsou data jednoduše dostupná např. proč při zmiňování počtu mandátů nevychází přímo ze zdrojů poslanecké sněmovny, ale odvolává se na mediální zdroj (viz iRozhlas na str. 24). Dále není zřejmé, z jakého důvodu autorka při popisu stran a jejich hodnotového ukotvení vychází někdy ze sekundárních zdrojů, jako např. ANO, TOP09, KSČM ad. (Sůsa a Volf na novinky.cz na str. 25 nebo Sůsa a různí spoluautoři z novinky.cz na dalších stranách) a u jiných se odvolává na primární zdroje politických stran jako např. ODS (str. 26), KDU-ČSL (str. 33) či Piráti (str. 39) ad. Tento přístup považuji za výzkumnicky netransparentní, když není v práci dobře vysvětlen (například nedostupností daných informací ze strany politických subjektů).

V páté kapitole *Rodinná politika České republiky* (str. 44 – 52) vidím několik nedostatků či nepřesností. Na str. 45 autorka uvádí *Nejnovějším dokončeným strategickým dokumentem je v oblasti rodinné politiky Koncepce rodinné politiky, která byla schválena v roce 2017.*, což ale není pravda, protože 11. října 2023 byla schválena Strategie rodinné politiky 2024-2030. Je naprosto legitimní, že autorka s ní nepracuje, přesto by vzhledem ke svému zájmu o téma mohla tuto skutečnost reflektovat nebo měla v práci využít jiné formulace např. typu „pro mnou zkoumané období byla relevantní Koncepce rodinné politiky z roku 2017...“. V kapitole se autorka odvolává na koncept Esping-Andersena a argumentuje typologií sociálního státu jako způsobem definice přístupu státu k rodinné politice (str. 46). Uvedenou typologii považuji za nadbytečnou. Mnohem vhodnější vzhledem k tématu by byla Esping-Andersenova typologie založená na konceptu familizace – defamilizace, která právě zohledňuje aspekt péče o rodinu.

Kapitola 5.1 *Vývoj rodinné politiky od roku 1989* (str. 47-48) obsahuje velké nepřesnosti v oblasti popisu pilířů českého sociálního systému. *Druhý pilíř řeší přídavky různého typu, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení nebo dávky péstounské péče. Jedná se o služby předškolní péče, družiny, mimoškolní aktivity.* (str. 48) Zde zjevně autorce někde něco uniklo nebo vypadla část textu. Byla bych ráda, kdyby autorka při obhajobě konkrétně upřesnila, z jakého zdroje, který využívá tuto typologii, čerpala, konkrétně mne zajímá zdroj *MPSV 2019, s. 20*. Druhý uváděný zdroj je z roku 2014. Péstounská péče je už dlouhou dobu mimo druhý pilíř.

V kapitole 5.2 *Slad'ování rodinného a pracovního života* (str 49 – 51) by bylo dobré upřesnit název. Nesouhlasím s autorčiným tvrzením, že *Zároveň je ovšem velmi nejasně definovaný rozdíl mezi termíny slad'ování rodinného a pracovního života a anglickým termínem work-life balance, protože „slad'ování se týká nejen rodin a péče, ale i osobního života jako takového, a tak doléhá na jednotlivce, na jejich právo na osobní život a volný čas.“* (str. 49), byť se autorka odvolává na jiné autorky. Rozdíl je definovaný jasně, ale autorka zde srovnává naprosto odlišné termíny. Pro slad'ování rodinného a pracovního života se používá anglický termín *work – family balance*. O tom, že jde o frekventovaný termín svědčí i přes 76 tisíc záznamů např. ve vyhledávači Ukaž.

V kapitole 6 *Dětská skupina jako nástroj umožňující slad'ování rodinného a pracovního života* autorka uvádí statistiku k roku 2023. Jakou má však vazbu na zpracované téma, které řeší situaci do roku 2021? Data tak vnímám jako pro zkoumané téma nerelevantní. Mnohem vhodnější by bylo uvést data z let 2017-21, protože ta pravděpodobně vedla k nastolení agendy. Nerozumím názvu 6.1 *Standardy fungování dětských skupin* (str. 54), když kapitola je věnována počtu dětí v dětských skupinách a částečně financování, ale o samotných standardech nepojednává.

Za redundantní text považuji část kapitoly 6.3 *Dětské skupiny v parlamentním procesu* (str.



57), která je věnována procesu schvalování zákona v roce 2014, když se práce věnuje novelizaci z roku 2021 a autorka ani text nevyužívá ke komparaci. Práce sama o sobě je poměrně dlouhá a tato část textu nepřispívá k naplnění cílů práce, jen zbytečně rozměňuje sdělení.

Kapitola 6.4 *Politická komunikace tématu dětské skupiny v Poslanecké sněmovně v letech 2017-2021* (str. 60 – 74) obsahuje řadu relativně dlouhých citací. Některé argumenty pak nemusí být vysloveně mylné, ale čtenář nevidí opodstatnění pro jejich uvádění. Autorka uvádí např. *u komunálních politiků byl daleko častější argument kapacitami školek, který převážil nad ideologickou diskuzí o tom, zda jsou dětské skupiny moderním nástrojem pro sladování, prarodinnou pobídkou pracujících rodičů nebo ukázkou společné evropské sociální politiky.* (str. 62) ale nepodložila své tvrzení žádnou evidencí. Z analýzy není zřejmé, že by se autorka zabývala četnostmi tvrzení. V tabulce 3 ke komunikačním strategiím (str. 72 – 74) bych doporučila autorce sjednotit termíny. Nebo je *zrušení stropu příspěvku pro rodiče na dětskou skupinu* (str. 73, ANO druhý sloupec) významově jiné než *proti zastropování příspěvku* (str. 74, Piráti druhý sloupec)? Tabulka by získala větší vypovídací schopnost.

Autorka se uchýlila k neakademickému vyjadřování. Zaujalo mne použití termínu *démonizovat* viz *KSČM demonizovala Piráty za to, že jejich zástupci nazývali jesle „socialistickým výmyslem“* (str. 82) a *KSČM kritizovala démonizaci jeslí* (str. 92). Jak by autorka operacionalizovala *démonizaci*?

V *Závěru* (str. 91) autorka uvádí několik zjištění, jejichž zpracování bylo v práci jen okrajově zachycené. Např. hned u první věty zvolené pro odpověď na první výzkumnou otázku *Komunikace tématu dětských skupin se nijak nelišila od dalších témat rodinné politiky v letech 2017 a 2021.* (str. 91) bych očekávala předchozí alespoň stručnou analýzu dalších témat rodinné politiky. Navíc analýza se soustředila zejména na rok 2021, kdy byla schvalována novelizace. Období 2017 bylo zkoumáno ve volebních programech, což ale je jen část politické komunikace. Při odpovědi na druhou výzkumnou otázku autorka opět opakuje detaily z výzkumu, ale slibovaný závěr k závislosti komunikace tématu na profilaci politické strany (str. 92) nenabízí. Na třetí výzkumnou otázku (str. 93) odpovídá velmi obecně. Navíc zde autorka zmiňuje jiné faktory – faktory vlivu na úspěšné prosazení novely zákona (viz výzkumná otázka) a faktor vlivu na mediální viditelnost tématu (v odpovědi v textu) (str. 93). Postrádám zmínku o faktorech, které by měly vliv na prosazení. K tomu mohla dopomoci nevyužitá teorie tří proudů. Za nešťastnou považuji i formulaci úplně poslední věty diplomové práce *Vláda Andreje Babiše navíc v programovém prohlášení uváděla, že podpoří zaměstnávání rodičů a pečujících osob, které potřebují sladovat rodinný a pracovní život, což mohlo mít opět vliv na ochotu vládních stran prosadit novelu zákona o dětských skupinách.* (str. 93) Mohlo nebo mělo vliv? Navíc z vlastní analýzy zdravotní politiky vím, že programové prohlášení strany ANO a následná politika v praxi se mohou diametrálně lišit. Zde je potřeba hlubší analýzy a sledovat například připomínkové řízení v rámci novelizace. Autorka třetí otázku nemohla zodpovědět, protože její analýza mířila jiným směrem.

Za dobře zpracované považuji grafické zpracování politické komunikace v grafu 2 (str. 89-90).

5) *Propracování a aplikaci teoretických východisek a přístupů;*

Autorka si pro své téma zvolila teoretický koncept tří proudů (str.17-19). V obecné rovině by mohlo jít o vhodný koncept, autorka s ním ale v práci vůbec nepracuje a zvolenému přístupu následná empirická analýza neodpovídá. Při popisu konceptu bych autorce doporučila držet se již zavedených českých ekvivalentů termínů daného konceptu (viz např. Novotný 2012) a



místo *proud politik* (str. 17) používat termín *proud veřejných politik*. Ať už se autorka rozhodne používat vlastní nebo převzatou terminologii, je potřeba, aby se pak termínů držela důsledně. V textu používá např. již zmíněný *proud politik* (str. 17), ale při popisu samotného proudu píše o *proudu řešení* (str. 19). Pro práci bych osobně považovala vhodnější jiný či zúžený koncept, zaměřený více na samotné narativy.

6) *Metodologický přístup a aplikace jednotlivých metod;*

Výzkum zkoumaného tématu je vhodně založen na kvalitativním designu, konkrétně případové studii. Využívanými zdroji dat byly stenozáznamy z poslanecké sněmovny a volební programy politických stran z let 2017 a 2021. Autorka mluví i o *mediálních výstupech politických stran a jejich zástupců* (str. 12), ale z textu není jasné, zda provedla mediální analýzu, která média využila, zadala jen dotaz do Googlu nebo využila např. NewtonIT? Podle jakého klíče získané výstupy vybírala? Kolik médií ve výsledku analyzovala? Atd.

Dále bych uvítala v této kapitole více informací o případové studii. Autorka pravděpodobně vychází z (byť starší) publikace Yina (1994). Jako problém vidím, že se na něj odkazuje při zmínce o teorii tří proudů (str. 13) a ne o případové studii. V souvislosti s uváděním případové studie jsem v práci na žádný konkrétní odkaz na nějakého autora nenarazila.

7) *Využití literatury a dat;*

Z hlediska zdrojů je práce dobře zpracovaná a prokazuje autorčinu schopnost pracovat s relevantními českými a zahraničními zdroji.

8) *Stylistika a formální zpracování (citace, grafická úprava atd.).*

Text je napsán čtivě s minimem chyb a překlepů. Výhrady mám k nesjednocenému formátování literatury. V textu se na několika místech objevují odkazy bez jasného upřesnění např. MPSV na str. 44, ale zdrojů z MPSV využívá autorka celou řadu. U odkazů na internetové zdroje chybí datum přístupu. Autorka Čmolíková Cozlová (str. 49) je v literatuře uvedena jako Čmolíková Kozlová atd.

Tabulka 3 (str. 72 – 74) má na stránce 72 pouze hlavičku a necelý druhý řádek. Stálo by zato posunout, aby zabírala pouze dvě strany a byla tak čitelnější. Obdobně u Grafu 2 (str 89 -90) zůstal název grafu na předchozí straně.

9) *Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému: [] Theses [X] Turnitin [] Ouriginal (Urkund) Komentář k výsledku kontroly: Bez výhrad.*

Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „D-E“.

Otázky k obhajobě

Uvítala bych, kdyby autorka upřesnila a doložila zdroj *MPSV 2019, s. 20*, ze kterého čerpala na str. 48.



Jaké přínos podle autorky mělo zařazení typologie sociálního státu podle Esping-Andersena? Z jakého důvodu nevyužila raději jeho koncept (de)familizace?

Jaký jiný teoretický koncept kromě teorie tří proudů by bylo možné pro zpracovávané téma využít?

Datum: 14.1. 2024

Podpis: